

WEWNĄTRZSZKOLNY SYSTEM DORADZTWA ZAWODOWEGO

**w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Sierakowie
Śląskim**

1. WSTĘP, ZAŁOŻENIA WEWNĄTRZSZKOLNEGO SYSTEMU DORADZTWA ZAWODOWEGO

Wspieranie i przygotowywanie uczniów do podejmowania decyzji edukacyjno-zawodowych jest zadaniem statutowym szkoły. Wewnętrzny system doradztwa zawodowego realizowany na terenie szkoły, nie jest systemem diagnozującym, lecz systemem doradczym, stwarza możliwości i pomaga w rozwiązywaniu problemów związanych z przygotowaniem uczniów do wyboru kierunku kształcenia, drogi kształcenia i planowania kariery zawodowej. Planowanie kariery zawodowej i pierwsze decyzje edukacyjno-zawodowe przypadają na okres szkoły podstawowej, dlatego szkoła w naturalny sposób jest środowiskiem, które ma bezpośredni wpływ na te decyzje i powinna wspierać i świadczyć pomoc uczniom jak i ich rodzicom.

Wewnętrzny System Doradztwa Zawodowego (WSDZ) określa role i zadania nauczycieli w ramach rocznego planu działań, czas i miejsce realizacji zadań, oczekiwane efekty i metody pracy. Doradztwo zawodowe w szkole podstawowej jest nieodłączną częścią procesu wychowania i służy prawidłowemu rozpoznaniu przez ucznia swojego potencjału edukacyjno-zawodowego. Celem nauczania i wychowania jest optymalne przygotowanie młodzieży do aktywnego funkcjonowania we współczesnym społeczeństwie, a przede wszystkim do podjęcia pracy zawodowej, zgodnej z możliwościami jednostki i uwarunkowaniami rynku pracy

W nowoczesnym społeczeństwie prawidłowe funkcjonowanie wymaga aktywnego działania i umiejętności podejmowania trafnych decyzji. Wszelkiego rodzaju wybory zdobycia wykształcenia, czy kwalifikacji wymagają bardzo dużej wiedzy o sobie samym, rynku edukacyjnym i rynku pracy. Bardzo ważne, aby uczeń dokonujący wyboru, kierował się własnymi zdolnościami, pasjami, predyspozycjami i możliwościami, a nie niespełnionymi ambicjami rodziców czy wyborami rówieśników.

2. ZAŁOŻENIA WEWNĄTRZSZKOLNEGO SYSTEMU DORADZTWA ZAWODOWEGO

Wspólne planowanie działań systemowych przez specjalistów i nauczycieli pozwoli podzielić się poszczególnymi zadaniami adekwatnie do posiadanej przez nich wiedzy, doświadczeń, kompetencji w obszarze wychowania, przedsiębiorczości, doradztwa i orientacji zawodowej. Treści z zakresu doradztwa zawodowego są realizowane w szkole w ciągu roku szkolnego, zgodnie harmonogramem działań WSDZ:

- ❖ jest skierowany do uczniów, ich rodziców, prawnych opiekunów i nauczycieli,
- ❖ ma charakter planowych działań i koordynowany jest przez szkolnego koordynatora ds. doradztwa zawodowego,
- ❖ obejmuje indywidualną i grupową pracę z uczniami, rodzicami, prawnymi opiekunami oraz nauczycielami.

Na wybór zawodu składają się:

- ◆ wiedza na temat siebie,
- ◆ wiedza dotycząca ścieżek edukacyjnych,
- ◆ wiedza na temat zawodów i rynku pracy
- ◆ cechy osobowościowe jednostki (temperament, charakter, poziom inteligencji, zainteresowania, zdolności),
- ◆ umiejętności, doświadczenia, wyznawane wartości i normy, czynniki emocjonalne, zdrowotne,
- ◆ rodzaj i poziom wykształcenia,
- ◆ wpływ rodziny,
- ◆ aktywność własna jednostki.

3. CELE WEWNĄTRZSZKOLNEGO SYSTEMU DORADZTWA ZAWODOWEGO

➤ CEL GŁÓWNY

- Przygotowanie uczniów do podjęcia świadomych i trafnych decyzji edukacyjno-zawodowych; wyboru szkoły ponadpodstawowej zgodnej z zainteresowaniami i uzdolnieniami oraz do roli pracownika na współczesnym rynku pracy.
- Rozwijanie aktywności poznawczej uczniów w kierunku właściwej samooceny swoich możliwości psychofizycznych.
- Przygotowanie uczniów do radzenia sobie z ciągłymi zmianami we współczesnym świecie.
- Inspirowanie młodzieży do poznawania kierunków kształcenia i wymagań edukacyjnych w szkołach wyższych

➤ CELE SZCZEGÓŁOWE

Uczeń :

- rozwija umiejętności pracy zespołowej, przełamywania barier środowiskowych oraz kształtowania właściwych relacji społecznych,
- wie, jak się uczyć i rozwijać swoje zainteresowania, pasje i talenty,
- zna swoje mocne i słabe strony, zainteresowania
- posiada informacje o zawodach z najbliższego otoczenia.
- zna ofertę edukacyjną w najbliższym otoczeniu

Nauczyciel:

- potrafi diagnozować potrzeby i zasoby uczniów,
- rozwija talenty, zainteresowania, zdolności, predyspozycje,
- wspiera rodziców w procesie doradczym, udziela informacji, lub kieruje do specjalistów,
- zna ofertę szkół, zasady rekrutacji,
- włącza przedstawicieli instytucji i zakładów pracy w proces orientacji i doradztwa zawodowego w szkole.

Rodzic/prawny opiekun:

- zna swoje dziecko,
- jest zaangażowany i przygotowany do pełnienia roli „doradców”,
- zna czynniki ważne przy wyborze szkoły i zawodu,
- zna ofertę szkół, zasady rekrutacji,
- wie, gdzie szukać pomocy dla swoich dzieci w sytuacjach trudnych,
- angażuje się w pracę doradcą szkoły (np. prezentują swoje zawody, zakłady pracy).

4. OSOBY ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ WEWNĄTRZSZKOLNEGO SYSTEM DORADZTWA ZAWODOWEGO

Osoby odpowiedzialne za realizację wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego to:

- dyrektor szkoły,
- doradca zawodowy,
- wychowawcy,
- nauczyciele przedmiotowi,
- nauczyciel
- bibliotekarz,
- uczniowie klas 0-8,
- rodzice.

Zakres zadań poszczególnych osób zaangażowanych w proces doradczy wynika z kompetencji, profilu wykształcenia, wykładanych treści oraz podstawy programowej w szkole podstawowej. Szkoła współpracuje z instytucjami i organizacjami wspierającymi jej pracę (m.in. Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną, szkołami ponadpodstawowymi i zakładami pracy). Doradztwo zawodowe obejmuje spójne działania szkoły w zakresie pracy indywidualnej i grupowej z uczniami przy wsparciu i poradnictwie nauczycieli oraz zaangażowaniu rodziców. Działania mają charakter zaplanowany, systematyczny. Jest to zobowiązanie i wysiłek całej społeczności szkolnej, w której poszczególne grupy podejmują określone działania

5. FORMY, METODY I TECHNIKI PRACY DORADCZEJ

Formy pracy adresowane do uczniów to:

- udzielanie indywidualnych porad uczniom,
- organizowanie wycieczek.
- zajęcia warsztatowe służące rozwijaniu i doskonaleniu umiejętności autoprezentacji,
- udostępnianie informacji o szkołach i zawodach,
- spotkania z przedstawicielami różnych zawodów,
- spotkania z przedstawicielami lokalnych firm,
- zajęcia warsztatowe (grupowe) służące rozbudzeniu świadomości konieczności planowania własnego rozwoju i kariery zawodowej,
- zajęcia warsztatowe służące samopoznaniu i określeniu predyspozycji zawodowych,
- warsztaty doskonalące umiejętności w zakresie komunikacji interpersonalnej i współdziałania w grupie, radzenie sobie ze stresem.

Formy działań adresowane do nauczycieli to:

- tworzenie warunków do wymiany doświadczeń i dzielenia się wiedzą,
- wspólne tworzenie z uczniami informacji poświęconych zagadnieniom planowania kariery i pracy zawodowej.

Formy działań adresowane do rodziców/prawnych opiekunów to:

- gromadzenie i udostępnianie informacji edukacyjno-zawodowych.
- zachęcanie i włączanie rodziców / prawnych opiekunów w proces doradczy szkoły, np. poprzez przedstawianie wykonywanych przez siebie zawodów
- indywidualne konsultacje i porady udzielane przez nauczycieli/specjalistów.

6. METODY W PORADNICTWIE GRUPOWYM

Metody w poradnictwie grupowym najczęściej stosowane w pracy doradczej to:

- metoda dramy; inscenizacje i odgrywanie ról,
- metody testowe,
- metody audiowizualne; filmy edukacyjne, programy multimedialne, prezentacje multimedialne,
- treningi umiejętności społecznych; mini wykłady, pogadanki, dyskusje,
- techniki plastyczne, gry i zabawy.
- aktywizujące, problemowe, burza mózgów, dyskusja.

7. OPIS RÓL I ZADAŃ OSÓB REALIZUJĄCYCH WSDZ

Tabela nr. 1 role i zadania osób realizujących WSDZ

OSOBY REALIZUJĄCE WSDZ	OPIS RÓL I ZADAŃ OSÓB REALIZUJĄCYCH WSDZ
Dyrekcja szkoły	Organizowanie i kontrolowanie działań z zakresu poradnictwa i kariery w szkole. Badanie losów edukacyjnych / zawodowych absolwentów szkoły. Wspieranie lokalnych inicjatyw związanych z doradztwem kariery.
Doradca zawodowy	Bierze udział w planowaniu działań szkoły w zakresie doradztwa zawodowego, aktualizuje informacje związane z doradztwem zawodowym, dokonuje bieżącego monitorowania realizacji WSDZ, przeprowadza ankietę ewaluacyjną i sporządza sprawozdanie z realizacji WSDZ. Realizuje program doradztwa zawodowego według opracowanego programu w kl. VII – VIII. Współpracuje z doradcami zawodowymi z innych szkół w celu wymiany doświadczeń.
Doradca zawodowy / nauczyciel informatyki	Uczy wyszukiwania informacji na temat edukacji i zawodów za pomocą komputera. Prowadzi naukę poszukiwania, selekcionowania, porządkowania, gromadzenia i wykorzystywania informacji np. dotyczących oferty edukacyjnej szkół ponadpodstawowych, wyjaśnia organizację pracy i przepisy bhp w pracy z komputerem, uczy komunikowania się z pomocą komputera i technologii informacyjnych. Pomaga uczniom klas ósmych w logowaniu się do

	elektronicznego systemu wspomagania rekrutacji szkół ponadpodstawowych. Wyjaśnia zasady działania elektronicznego systemu naboru do szkół ponadpodstawowych, pomaga uczniom klas ósmych w logowaniu i całym procesie rekrutacji elektronicznej. Przygotowuje poradniki dla uczniów i rodziców dotyczące oferty edukacyjnej szkół ponadpodstawowych w regionie, regulaminów rekrutacji oraz naboru elektronicznego.
Pedagog	Diagnostują potrzeby oraz możliwości uczniów, udzielają indywidualnych porad i konsultacji w zakresie rozpoznawania mocnych stron oraz podejmowania decyzji edukacyjnych, w zależności od potrzeb i możliwości organizacyjnych prowadzą zajęcia rozwijające umiejętności emocjonalno-społeczne oraz zna temat technik uczenia się, radzenia sobie ze stresem i autoprezentacji, kieruje uczniów do specjalistycznych placówek.
Wychowawcy	Na lekcjach wychowawczych wprowadzają podstawy treningu interpersonalnego, kierują uczniów potrzebujących pomocy do doradcy zawodowego w PPP na konsultacje, prowadzą zajęcia na temat poznawania siebie i o tematyce zawodowej, uczą sposobów organizacji pracy własnej, wyznaczania celów. Organizują zgodnie z potrzebami zespołu uczniowskiego wycieczki zawodoznawcze np. do zakładów pracy w miejscu zamieszkania lub regionie itp.
Nauczyciel bibliotekarz	Prenumeruje czasopisma związane z edukacją oraz literaturę z zakresu doradztwa zawodowego, udostępniają ulotki o szkołach.
Rodzice	Wspierają uczniów i pomagają im podczas podejmowania decyzji edukacyjno-zawodowych. Rozbudzają u dzieci zainteresowania tematyką kariery szkolnej i zawodowej. Przekazują informacje o zawodach. Włączają się w organizowanie i prowadzenie spotkań zawodoznawczych dla młodzieży jako przedstawiciele różnych zawodów. Uczęszczają z dziećmi na dni otwarte szkół. Uczestniczą w spotkaniach i warsztatach dotyczących doradztwa zawodowego.

Tabela nr 2 Przykłady zadań nauczycieli poszczególnych przedmiotów w odniesieniu do doradztwa zawodowego:

Nauczyciele edukacji wczesnoszkolnej	Wdrażają do podejmowania obowiązków i rzetelnego ich wypełniania. zapoznają z pojęciem pracy i wynagrodzenia pieniężnego oraz sytuacji ekonomicznej rodziny. Przedstawiają znaczenie pracy w życiu człowieka, omawiają z dziećmi zawody ich najbliższych, prezentują charakterystykę pracy w różnych zawodach. Rozwijają zainteresowania, zapoznają ze sposobami powstawania różnych przedmiotów, uczą podstawowych umiejętności technicznych.
Nauczyciele języka polskiego	Omawiają charakter pracy w różnych zawodach, uczą tworzenia wypowiedzi: pisanie CV, podania, ogłoszenia, listu oficjalnego (dostosowywanie wypowiedzi do sytuacji). Kształtują umiejętność operowania słownictwem z kręgu: szkoła i nauka, środowisko społeczne. Wdrażają do samokształcenia i docierania do informacji za pomocą słowników, encyklopedii. Pokazują znaczenie komunikacji niewerbalnej w autoprezentacji.
Nauczyciel informatyki	Uczą wyszukiwania informacji na temat edukacji i zawodów za pomocą komputera. prowadzi naukę poszukiwania, selekcjonowania, porządkowania, gromadzenia i wykorzystywania informacji np. dotyczących oferty edukacyjnej szkół ponadpodstawowych. Będą pomagać uczniom klas ósmych w logowaniu się do elektronicznego systemu wspomagania rekrutacji szkół ponadpodstawowych, wyjaśniać organizację pracy i przepisy bhp w pracy z komputerem, uczyć komunikowania się z pomocą komputera i technologii informacyjnych. Prezentować sposoby opracowywania tekstów, prezentacji multimedialnych oraz danych liczbowych w arkuszu kalkulacyjnym. Pokazywać sposoby wykorzystania technologii informacyjnych w różnych zawodach
Nauczyciele matematyki	Uczą gromadzenia i porządkowania danych o edukacji i zawodach, odczytywania i interpretacji danych w tekstach, tablicach i wykresach. Kształtują umiejętność posługiwania się procentami, zapoznają z zawodami z dziedziny księgowości i rachunkowości. Uczą planowania czynności z wykorzystaniem kalendarza(wykonywanie obliczeń) oraz dzielenia zadań na etapy.

Nauczyciele języków obcych	Zapoznają z zasobem języka dotyczącym szkoły i pracy oraz cech charakteru i umiejętności. Prezentują uczniom filmy o zawodach w języku obcym. Uczą tworzenia kilkuzdaniowych wypowiedzi na temat swoich umiejętności (prezentacja siebie). Zachęcają do pracy zespołowej metodą projektu.
Nauczyciele przyrody	Omawiają stan zdrowia i choroby człowieka nawiązując do przeciwwskazań zdrowotnych w wybranych zawodach. Wykazują znaczenie odpoczynku w życiu człowieka, prawidłowych warunków nauki i pracy, zasad uczenia się. Wdrażają do planowania dnia i organizowania pracy własnej. Zapoznają z zawodami z dziedziny meteorologii, rolnictwa, biologii, leśnictwa, ochrony środowiska, fizyki, chemii, geografii, ochrony zdrowia, astronomii.
Nauczyciele historii / WOS-u (w kl. VIII)	Informują o siedzibie władz lokalnych uczniów oraz ich zakresie działań i sposobie powoływania. Wyjaśniają demokratyczny charakter państwa. Charakteryzują pojęcie samorządności, opisują zawody związane z polityką, dyplomacją, przedstawiają zawód historyka. Zapoznają ze znaczeniem społecznego podziału pracy, opisują grupy społeczne i ich role w społeczeństwie. Omawiają z uczniami problemy współczesnej Polski (m.in. bezrobocie). Zapoznają ze zjawiskiem emigracji politycznej i zarobkowej. Uczą tworzenia drzewa genealogicznego. Omawiają z uczniami funkcjonowanie przemysłu, warunki pracy w fabryce dawniej i dziś. Prezentują podstawowe cechy obecnego systemu gospodarczego.
Nauczyciele wychowania fizycznego	Omawiając trening zdrowotny, pomagają opracować rozkład dnia ucznia, uwzględniając proporcje między pracą a wypoczynkiem, wysiłkiem umysłowym i fizycznym.
Nauczyciele wychowania do życia w rodzinie	Prowadzą lekcje na temat ról społecznych i modeli życia. Zapoznają ze sposobem pracy instytucji działających na rzecz dziecka i rodziny. Kształtują u uczniów poczucie odpowiedzialności za własny rozwój.

Nauczyciel muzyki	Zapoznaje uczniów z zawodami związanymi z muzyką, przekazuje wiedzę o tworzeniu instrumentów, uczy gry na instrumentach.
Nauczyciel plastyki	Zapoznaje z zawodami z dziedziny kultury i sztuki. Uczy korzystania z przekazów medialnych oraz wykorzystywania ich wytworów.
Nauczyciel techniki	Opisuje funkcje urządzeń technicznych, omawia kolejność działań technologicznych, organizację miejsca pracy i szacowanie czasu jej trwania. Uczy posługiwania się narzędziami np. do obróbki ręcznej omawia charakterystykę wybranych zawodów, związanych z realizowanym zadaniem.
Nauczyciel chemii	Zapoznaje z zawodami w których wykorzystuje się wiadomości z chemii. Omawia i uczy zasad bezpiecznego posługiwania się sprzętem i odczynnikami chemicznymi. Kształtuje odpowiedzialne i zgodne z regułami BHP postawy. Uczy odczytywania piktogramów.
Nauczyciel fizyki	Zapoznaje z zawodami powiązanymi z fizyką, Uczy precyzyjności i dokładności w wykonywaniu pomiarów. Zwraca uwagę na występowanie fizyki w życiu codziennym.

Ponadto nauczyciele prowadzą zajęcia pozalekcyjne i koła zainteresowań umożliwiające uczniom rozwijanie swoich zdolności i umiejętności.

8. SPODZIEWANE EFEKTY WYNIKAJĄCE Z WDROŻENIA PROGRAMU REALIZACJI WEWNĄTRZSZKOLNEGO SYSTEMU DORADZTWA ZAWODOWEGO

Dla uczniów i rodziców:

- ❖ Dostęp do informacji edukacyjnej i zawodowej dla uczniów, nauczycieli oraz rodziców.
- ❖ Świadome, trafniejsze decyzje edukacyjne i zawodowe.
- ❖ Kształtowanie odpowiednich postaw, nawyków, umiejętności i wiedzy oraz aktywności zawodowej uczniów.
- ❖ Mniej niepowodzeń szkolnych, zniechęcenia do nauki i pracy.
- ❖ Pomoc rodzinie w kształtowaniu określonych postaw i zachowań związanych z planowaniem kariery zawodowej ich dzieci.
- ❖ Przygotowania uczniów do pełnienia różnych ról społecznych.

Dla szkoły:

- ❖ Utworzenie na terenie szkoły bazy informacji edukacyjnej i zawodowej oraz zapewnienie jej systematycznej aktualizacji.
- ❖ Lepsze wyniki edukacyjne uczniów oraz wyniki sprawdzianu ósmoklasisty.
- ❖ Realizowanie przepisów prawa oświatowego w zakresie doradztwa zawodowego.

Dla środowiska lokalnego:

- ❖ Zwiększenie trafności decyzji edukacyjnych uczniów wybierających szkołę ponadpodstawową,
- ❖ Promocja lokalnych instytucji i zakładów pracy.

9. MONITORING I EWALUACJA:

Ewaluacja Wewnętrznszkolnego Systemu Doradztwa jest niezbędna, aby działania doradcy zawodowego były zgodne z oczekiwaniami i potrzebami uczniów. W tym celu potrzebne będzie ankieta na podstawie której doradca zawodowy sporządzi sprawozdanie w formie pisemnej i przekaze Dyrektorowi szkoły (Radzie Pedagogicznej) do zatwierdzenia pod koniec roku szkolnego.

10. PRZEWIDYWANE EFEKTY PODEJMOWANYCH DZIAŁAŃ.

Realizacja założonego programu doradztwa zawodowego uświadomi uczniom potrzebę rozpoznawania własnych zainteresowań i predyspozycji do wykonywania określonych zawodów. Umożliwi uczniom prawidłowy wybór kierunku dalszego kształcenia i drogi zawodowej. W związku z powyższym, absolwent szkoły:

- Dokonuje właściwej samooceny własnych możliwości psychofizycznych celem podjęcia prawidłowej decyzji zawodowej
- Potrafi opisać różne zawody, ścieżki kształcenia i rynek pracy
- Z pomocą rodziców i nauczycieli rozwiązuje problemy edukacyjno-zawodowe.